

Öğretmen İmajının Kuşaklar Bazında Değerlendirilmesi

Evaluation of Teacher Image on the Basis of Generations

(Gönderim 18 Şubat 20 – Kabul 15 Haziran 2016)

Dinçer Ölçüm¹ ve Soner Polat²

Öz

Bu araştırmanın amacı farklı kuşaklara mensup öğretmenlerin imajlarını Z kuşağı mensubu öğrenci görüşleri doğrultusunda tanımlamaktır. Bu çalışma nitel bir araştırma olup fenomenografi deseni ile gerçekleştirilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen çalışma grubunu Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Mesleki-Teknik Liselerde öğrenim gören lise son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma verileri odak grup görüşmesi yöntemiyle elde edilmiş olup, bu veriler içerik analiz tekniği ile yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Y kuşağı öğretmenlerinin modern, şık, iletişim kurma ve mesleki beceriler açısından istekli ancak tecrübesiz; X kuşağı öğretmenlerinin görsel olarak klasik bir tarza sahip, iletişim becerileri gelişmiş, öğrencilerle mesafesini ayarlayabilen, mesleki olarak donanımlı ve tecrübeli ancak tartışmacı bir tutuma sahip; bebek patlaması kuşağı öğretmenlerinin ise demode, öğrenciyle mesafeli, iletişim kurmayan, bilgi olarak donanımlı ama isteksiz bir imaj algısı oluşturdukları belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen imajı, Kuşak farklılıkları

Abstract

The aim of this research is define the virtual, behavioral and professional images of teachers belonging to different generations, and to determine the intergenerational differences in teacher image. This is a qualitative study conducted through phenomenographic design. The study group was determined by purposive sampling method composes senior high school students in the Science High School, Anatolian High School, Religious Vocational High School and Technical Vocational High School. The data were gathered through focus group discussion and commented with content analysis method. The findings showed that Generation Y teachers are modern, fashionable, enthusiastic about communication and professional skills, but less experienced; Generation X teachers have a traditional appearance, improved communication skills, can arrange the needed distance for students, are professionally experienced, but hold an argumentative attitude; Baby Boomer teachers are old-fashioned, hold themselves at a distance from students, do not communicate with others, are equipped with knowledge but show a reluctant image.

Key Words: Generational differences, Teacher image

Giriş

Sosyal bilimler alanında yapılan birçok araştırma insanların, algı ya da görüşlerinin yaşlarına göre değişip değişmediğini irdelemektedir. Bu çalışmaların önemli bir bölümünde insan davranışlarının yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Kirchner & Dunnette, 1954; Stennett & Thurlow, 1958; Wohl

¹ Öğretmen, MEB, dincer.olcum@yahoo.com

² Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi, spolat@kocaeli.edu.tr

will, 1970; Barak & Schiffman, 1981; Mroczek & Kolarz, 1998; Bolin, 2007). Yaş a bağı farklılıklar; bireylerin karakterlerinin oluştuğı dönemlerde yaşanan teknoloji alanındaki ve sosyal alandaki değişimler, toplumsal hayatı etkileyen savaş, ekonomik buhranlar, siyasi olaylar gibi etkenlere bağı olabilir. Bu bağlamda aynı dönemde doğup büyümüş, yaş a birbirine yakın insanların benzer düşünce ve davranışlar içinde olacağı söylenebilir. Bu durum sosyolojik olarak kuşak kavramını ortaya çıkarmaktadır.

Kuşak Kavramı

Kuşak kavramı; belli bir zaman aralığında doğan, yaş grupları olarak gelişim yıllarında ve sosyalleşme süreçlerinde aynı tarihî, sosyolojik, ekonomik olaylardan ve teknolojik gelişmelerden etkilenmeleri nedeniyle inanç, tutum, değer ve davranışlarında da benzerlik olan grupları ifade etmektedir (Karaaslan, 2014). Bu gruplar, yaşadıkları olaylar sonucu oluşturdukları değerleri, davranışları ve tercihlerini hayatları boyunca korurlar (Schewe & Noble, 2000). Genel olarak kuşaklar, bireylerin doğumundan evleninceye veya çocuk sahibi oluncaya kadar geçen zamanı içine alan yaklaşık 20 yıllık süreçler olarak ele alınmaktadır (Codrington, 2011). Ancak günümüzde 20 yıllık dönem; yeni teknolojiler, farklılaşan değerler, geniş kariyer-çalışma seçenekleri gibi nedenlerle kuşakları sınırlandırmak için uzun bir zaman dilimi olmaktadır (Çetin Aydın & Başol, 2014). Alan yazın incelendiğinde kuşaklara ilişkin sınıflandırmalarda bir birlik olmadığı görülmektedir. Bunun nedeni kuşakların sınıflandırılmasında farklı toplumlar için farklı olay ya da değişimlerin temel alınması olabilir. Örneğin Kapoor ve Solomon (2011) kurucular kuşağını (builders) 1925-1945 yılları arasında doğanlar olarak ele alırken Haeberle, Herzberg ve Hobbs (2009) 1930-1944 yılları arasında doğanları bu kuşağa dâhil etmişlerdir.

Bu çalışmada, yaklaşık 100.000 kişiye ulaşarak küresel bir kuşak sınıflandırması yapmış olan McCrindle ve Wolfinger'in (2009) sınıflandırması temel alınmıştır. Bu sınıflandırmaya göre kuşaklar; kurucular kuşağı, bebek patlaması kuşağı (baby boomers), X kuşağı, Y kuşağı, Z kuşağı ve α (alfa) kuşağı olarak ayrılmıştır. Aşağıda bu kuşakların genel özelliklerine değinilmiştir.

Kurucular kuşağı, depresyon ve savaş yılları olarak nitelendirilen 1925-1945 yılları arasında doğanları kapsamaktadır (McCrindle & Wolfinger, 2009). Bu kuşağa farklı araştırmacılar tarafından sessiz kuşak (Strauss & Howe, 1991, Haeberle ve diğ., 2009), gelenekselciler kuşağı (Kapoor & Solomon, 2011), veteranlar kuşağı (Zemke, Raines ve Filipczak, 2000) gibi isimler de verilmiştir. Kurucular kuşağı, temkinli, ilgisiz, macera duygusu ve hayal gücünden yoksun, kısaca sessiz bir nesildir. Bu grup, yaşanan depresyon ve savaşın bir sonucu olarak, hayırsever, sosyal duyarlılığa sahip, ulaşılabacak sonuçlardan ziyade sürecin adil olması gereğine inanan, birçoğu barış teşkilatlarına üye kişilerden oluşur (Pennington-Gray & Lane, 2002). Kurucular kuşağı iş yaşamında başarıyı görev, sadakat ve fedakârlık olarak tanımlamaktadırlar (Haeberle

ve diğ., 2009).

Bebek patlaması kuşağı, ikinci dünya savaşından sonra ciddi bir artış gösteren doğum oranları nedeniyle bu ismi almıştır (US Census Bureau, 2006). Bu kuşak iyimserlik, fırsatlar ve gelişim dönemi olan ikinci dünya savaşı sonrasında doğmuştur (Zemke ve diğ., 2000). 1946-1964 yıllarını kapsayan bu dönemde doğanlar; çok çalışma, kariyerinde ilerleme ve azimli olmayı kişisel gelişimle eş anlamlı olarak görmektedirler (Haerberle ve diğ., 2009). Gürsoy, Maier ve Chi'ye (2008) göre bebek patlaması kuşağı, çalışmak için yaşar, iş yerindeki otorite ve hiyerarşiye saygı duyar ancak yeni şeyler öğrenmekte zorlanır ve değişime direnme eğilimindedir. İdealistlik, kişisel imaj, iyimserlik, takım uyumu, kişisel hazlar, mükemmeliyetçilik, zenginlik gibi kavramlar bu grubu tanımlayan ve onlara yol gösteren değerlerdir (Codrington, 2011).

1964-1979 yılları arasında doğmuş olan X kuşağı, kendini topluma zıt olarak gören, sert politik çıkışlar yapan, şimdiye dek görülmemiş giyim tarzına sahip olan, daha sert müzik türleri ve punk gibi farklı yaşayış biçimlerine sahip olan bir nesil olarak görmektedir. Bu kişiler saygın bir statüye sahip olma, para ve yüksek oranda sosyalleşme ile kendi varoluşlarını açıklamaya çalışmaktadırlar (Coupland, 1989'dan Akt. Çetin Aydın ve Başol, 2014). X kuşağı çalışanları yaşamak için çalışırlar, aile ve iş yaşamlarını dengelemeyi tercih ederler. Etkin problem çözücüdürler ama mümkünse ilave iş almak istemezler. Gelecek için endişelidirler. Sabırsızdırlar ve iyi bir iş yaptıklarında bunun fark edilmesini ve ödüllendirilmeyi isterler. Onları mutlu etmek kolay değildir, her şeyden şikâyetçi olurlar (Torun & Çetin, 2015). Yu ve Miller (2005) bu kuşağın iş yaşamındaki değer, davranış ve beklentilerini; kişisel doyum, iş doyumunu, bireysel çalışma, liderliğe gereksinim duymama, yaşam kalitesi, güçlenme, girişimcilik, faydacılık, esneklik, özgürlük vb. olarak tanımlamışlardır.

1980-1994 yılları arasında doğan Y kuşağı, alan yazında Milenyumculular (Strauss ve Howe, 1991), dot.com kuşağı (Stein & Craig, 2000), internet kuşağı (Oblinger, Oblinger ve Lippincott, 2005) gibi isimlerle de anılmaktadır. Çalışma hayatının en yeni ve en genç üyeleri olan bu kuşak, varlıklarını hissettirerek iş dünyasını süregelen uygulamalar üzerinde yeniden düşünmeye sevk etmektedir (Puybaraud & Russel, 2009). Y kuşağı; gerçekçi, iyimser bir bakış açısına sahip (Oh & Reeves, 2014), teknolojiyi yakından takip eden, sabırsız (Yüksekbilgili, 2013), eğitilmiş, açık fikirli, işbirliğine açık (Spiro, 2006) kişilerdir. Etnik ve kültürel açıdan en fazla farklılığa sahip olan bu kuşak; ırk, din, dil, ekonomik durum gibi bireysel farklılıklara da diğer kuşaklara oranla çok daha hoşgörülü yaklaşmaktadır. Çalışma alışkanlıkları bakımından ise Y kuşağı, uzun çalışma saatlerinden hoşlanmamakta, ofis dışında çalışarak da başarılı sonuçlar elde edebileceğine inanmaktadırlar (Brown ve diğ., 2009).

Hâlâ eğitimlerine devam etmekte olan Z kuşağı, 1995-2009 yılları arasında doğanları kapsamaktadır. Bu kuşak, teknolojiye doyum, küresel ilişkiler ve eğitim açısından dünyanın bugüne dek gördüğü en donanımlı kuşaktır (McCrandle & Wolfinger, 2009). Henüz rüştünü ispatlamamış olan Z kuşağı hakkında yeterince bilgi olmama-

sına rağmen büyüdükleri çevrenin sofistike yapısı, bilgiye ulaşmanın kolaylaşması, teknolojik donanımları gibi nedenlerle kendilerinden öncekilerden çok farklı bir kuşak olacakları düşünülmektedir (Schroer, ty).

Yukarıda değinildiği üzere farklı kuşaklara mensup bireyler, gerek günlük yaşantılarında, gerekse iş hayatlarında farklı davranış ve tutumlar sergilemektedirler. Habberle ve arkadaşlarına (2009) göre iş yerindeki kuşak farklılıkları örgütün iletişim şekilleri, teknoloji ihtiyacı, kişisel gelişim tercihleri, çalışanların işlerinden beklentileri, beklenen liderlik stilleri gibi birçok faktörü etkilemektedir. Bu bağlamda kılık kıyafetleri, mesleki ve kişisel değerleri, iletişim tarzları gibi birçok konuda farklılıklar gösteren, değişik kuşaklara mensup bireylerin, algılanan imajlarının da farklı olacağı söylenebilir.

İmaj Kavramı ve Öğretmen İmajı

İmaj; bir bireyin, bir nesne, kişi, grup veya örgütten gelen planlı ya da plansız mesajlar sonucu, istemli veya istemsiz izlenimlere dayalı olarak oluşturduğu, düşünce, algı, inanç ve tutumlar toplamının, o bireyin zihnindeki özet bir resmidir (Polat & Arslan, 2015). Herhangi bir kişi veya örgüte ilişkin bireyde ya da toplumda oluşan imaj algısı, o kişi veya örgütün statüsünü (Çavuşoğlu, 2014), başarısını (Bulduklı, 2015) ve kişi ya da örgüte yönelik tutum ve davranışları (Polat, 2011) etkilemektedir. Bu bağlamda kişi ya da örgütlerin olumlu imaj oluşturmalarının, hem çevreleriyle olan ilişkilerinde hem de amaçlarına ulaşmalarında önemli bir gereklilik olduğu söylenebilir.

Mesleki imaj ise çalışanın yeterlilikleri ve karakterine ilişkin ilgili kişilerin (müşteriler, üstler, astlar ve arkadaşlar) algıları toplamı (Roberts, 2005) ya da bireyin belirli bir meslek hakkında yaptığı genellemeler (Gottfredson, 1981) olarak tanımlanmaktadır. Mesleki imaj bir mesleğe ilişkin bireylerce yapılan çok çeşitli genellemeleri içerebilir. Örneğin o meslek mensuplarının karakterleri, nasıl bir yaşam sürdürdükleri, mesleğin çalışma şartları, getirileri ya da kişilere uygunluğu gibi (Gottfredson, 1981). Yapılan bu genellemeler, bireylerin meslekle ve/veya meslek mensuplarıyla etkileşimleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda meslek mensuplarının imajı, mesleğin de imajını etkileyecektir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğinin imajının, öğretmen imajı ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

Öğretmenlik mesleği, diğer bazı mesleklerden farklı olarak geniş bir insan kesimiyle ilişki ve etkileşim içinde olunması gereken bir meslektir. Öğretmenler, sadece okul ve sınıf ortamında öğrencilerle değil, okul dışında da toplumla iç içedir (Çelikten ve diğ., 2005). Öğretmenlerin, öğretim görevlerinin dışında öğrencileri için bir model (Bakioğlu & Tokmak, 2009) ve toplum lideri olma (Jo, 2001) gibi çok önemli rolleri vardır. Özellikle bu iki rolü yerine getirmede öğretmenin öğrenciler ve toplum üzerinde bıraktığı izlenimler, diğer bir ifadeyle öğretmenin imajı, büyük önem arz etmektedir. Çünkü zihinlerdeki öğretmen imajının, öğretmene ve öğretmenlik mesleğine olan güveni, mesleğin saygınlığını ve eğitim öğretim faaliyetlerinin başarısını etkileyeceği

söylenbilir.

Son yüz yıllık eğitim tarihine bakıldığında öğretmenlerin kendileri ve meslekleri hakkında bazı imajlar oluşturdukları ve bu imajların, onların başarı ve başarısızlıklarında etkili olduğu görülmektedir (Akyüz, 1978). Çeşitli nedenlere bağlı olarak zihinlerde farklı öğretmen imajları oluşması muhtemeldir. Daha önce değinildiği üzere bu nedenlerden biri de öğretmenler arasındaki kuşak farklılıklarıdır. Nitekim her kuşağın kendine özgü özellikleri, onların algılanan imajlarını da farklılaştırmaktadır. Bu çalışmada öğretmen imajı kuşaklar bazında ele alınmış olup, bebek patlaması kuşağı, X kuşağı ve Y kuşağı mensubu öğretmenlerin, Z kuşağı mensubu öğrencilerin zihinlerinde oluşturdukları imaj ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin gözünden öğretmen imajının belirlenmesi, öğretmenlere kendilerini başkasının gözünden görme fırsatı vererek, onların kendilerini değerlendirmelerine ve olumlu bir imaj oluşturmalarına katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir. Çünkü Polat'a (2011) göre öğrencilerde oluşacak olumlu öğretmen imajı, onların başarılarını da olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca öğretmen imajının kuşaklar bazında değerlendirilmesi, eğitim örgütlerine kurumsal/örgütsel imajlarını oluşturmaları açısından da yol gösterici olabilir. Eğitim örgütleri imaj yönetimi stratejilerini belirlerken öğretmen imajındaki farklılıkları değerlendirerek bunları örgüt yararına kullanabilirler. Bu noktadan hareketle araştırmanın amacı; Z kuşağı mensubu öğrencilerin görüşlerine göre, bebek patlaması kuşağı, X kuşağı ve Y kuşağı öğretmenlerinin imajını ve kuşaklara göre öğretmen imajındaki farklılıkları tanımlamaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Z kuşağı görüşlerine göre bebek patlaması kuşağı, X kuşağı ve Y kuşağı öğretmenlerinin imajları nasıldır?
2. Z kuşağı görüşlerine göre bebek patlaması kuşağı, X kuşağı ve Y kuşağı öğretmenlerinin algılanan imajları arasındaki farklılıklar nelerdir?

Yöntem

Bu çalışma nitel bir araştırma olup, fenomenografi deseni ile yapılmıştır. Fenomenografi şeylerin (olguların) bize görüldüğü haliyle, dünyanın bireylerce anlaşıldığı şekliyle tanımlanmasıdır (Given, 2008; Barnard, McCosker & Gerber, 1999). Fenomenografide katılımcıların algıları ve düşünceleri doğrultusunda incelenen fenomene ilişkin fikirler tanımlanır; diğer bir ifadeyle fenomenografi, deneyimlerin tanımlanmasına yönelik bir araştırma yöntemidir. Bu yöntemde bireylerin tanımları, doğru veya yanlış olarak sorgulanmadan kategorilere ayrılır. Böylece fenomene ilişkin farklı görüşler açıkça ortaya konur (Marton, 1981; 1986). Bu bağlamda öğrencilerin görüş ve deneyimleri doğrultusunda, öğretmenlerin algılanan imajlarını tanımlayabilmek açısından bu yöntem kullanılmıştır. Bu çalışmada ele alınan olgu, öğretmen imajıdır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yön-

temde seçim için gerekli olduğu düşünülen kriterler belirlenmekte ve bu kriterlere göre seçilen çalışma grubunun, araştırmanın amacına yönelik bilgi ve deneyime sahip olduğu düşünülmektedir (Tavşancıl & Aslan, 2001).

Çalışma grubunun seçiminde kullanılan kriterler; a) öğrencilerin lise son sınıf öğrencisi olmaları, b) kız ve erkek öğrencilerden oluşması, c) başarılı, orta düzey başarılı ve başarısız öğrencilerden oluşması (başarının ölçütü olarak öğrenci not ortalaması alınmıştır) d) farklı okul türlerine devam ediyor olmaları olarak belirlenmiştir. Bu yaş grubundaki öğrenciler, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmiş, öğretmenler ile ilişkilerinde onları idealleştirme ya da onlara başkaldırı gibi davranışların etkisinden uzaklaşmış bireylerdir (Rutka, 2012'den Akt. Kestere & Kalke, 2015). Bu sebeple lise son sınıf öğrencilerinin cevaplarında daha objektif olacağı düşünülmektedir. Ayrıca 12. sınıf öğrencilerinin Z kuşağını temsil eden grupta öğretmenlerle ilgili yeterli kişisel deneyime sahip olmaları ve kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri de çalışma grubu olarak bu grubun seçilmesinde rol oynamıştır. Öğretmen imajı algısında cinsiyete bağlı farklı görüşler olabileceği düşünülerek çalışma grubunda kız ve erkek öğrencilerin bir arada bulunması sağlanmıştır. Nitekim mesleki imaj alanında yapılan bazı çalışmalarda imaj algısının cinsiyete bağlı olarak farklılıklar gösterebildiği tespit edilmiştir (Polat, 2011; Sis-Çelik ve diğ., 2013; Lokmanoğlu, 2015). Öğretmen imajının öğrenci başarısı üzerinde etkisi olduğu (Polat, 2011; Demiröz, 2014) gerekçesiyle farklı başarı seviyelerinden (başarılı, orta düzey başarılı, başarısız) öğrenciler çalışma grubuna dâhil edilmişlerdir. Örgüt kültürü, örgütün imajını, dolayısıyla da örgüt çalışanlarının imajını etkileyebilmektedir (Uzoğlu, 2001; Bektaş, 2010). Bu nedenle çalışma grubuna farklı okul türlerine (Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Mesleki-Teknik Lise) devam eden öğrenciler dâhil edilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin özellikleri Tablo1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunun özellikleri

Sıra No	Okul Türü	Adı	Cinsiyeti	Başarı Seviyesi
1	Fen Lisesi	Ahmet	Erkek	Yüksek
2	Fen Lisesi	Fatma	Kız	Yüksek
3	Fen Lisesi	Nurcan	Kız	Orta
4	Fen Lisesi	Mehmet	Erkek	Orta
5	Fen Lisesi	Merve	Kız	Yüksek
6	Fen Lisesi	Kürşat	Erkek	Düşük
7	Fen Lisesi	Esra	Kız	Orta
8	Fen Lisesi	Ceyda	Kız	Düşük
9	Fen Lisesi	Aykut	Erkek	Düşük
10	Fen Lisesi	Zafer	Erkek	Yüksek
11	Fen Lisesi	Songül	Kız	Düşük
12	Fen Lisesi	Cihan	Erkek	Orta
13	Anadolu Lisesi	Mert	Erkek	Düşük
14	Anadolu Lisesi	Kerem	Erkek	Yüksek
15	Anadolu Lisesi	Damla	Kız	Orta
16	Anadolu Lisesi	Efe	Erkek	Orta
17	Anadolu Lisesi	Halit	Erkek	Yüksek
18	Anadolu Lisesi	Koray	Erkek	Orta
19	Anadolu Lisesi	Esmâ	Kız	Yüksek
20	Anadolu Lisesi	Zehra	Kız	Yüksek
21	Anadolu Lisesi	Firdevs	Kız	Düşük
22	Anadolu Lisesi	Hamza	Erkek	Düşük
23	Anadolu Lisesi	Irmak	Kız	Düşük
24	Anadolu Lisesi	Aysun	Kız	Orta
25	İmam Hatip Lisesi	Sena	Kız	Düşük
26	İmam Hatip Lisesi	Dilara	Kız	Orta
27	İmam Hatip Lisesi	Elif	Kız	Düşük
28	İmam Hatip Lisesi	Selma	Kız	Orta
29	İmam Hatip Lisesi	Sude	Kız	Yüksek
30	İmam Hatip Lisesi	Hamza	Erkek	Düşük
31	İmam Hatip Lisesi	Ömer	Erkek	Orta
32	İmam Hatip Lisesi	Ali	Erkek	Yüksek
33	İmam Hatip Lisesi	Bekir	Erkek	Düşük
34	İmam Hatip Lisesi	Zeynep	Kız	Yüksek
35	İmam Hatip Lisesi	Melih	Erkek	Orta
36	İmam Hatip Lisesi	Emre	Erkek	Yüksek
37	Mesleki-Teknik Lise	Umut	Erkek	Yüksek
38	Mesleki-Teknik Lise	Derya	Kız	Düşük
39	Mesleki-Teknik Lise	Mine	Kız	Orta
40	Mesleki-Teknik Lise	Berkay	Erkek	Düşük
41	Mesleki-Teknik Lise	Aynur	Kız	Yüksek
42	Mesleki-Teknik Lise	Nuray	Kız	Yüksek
43	Mesleki-Teknik Lise	Duygu	Kız	Düşük
44	Mesleki-Teknik Lise	Zeliha	Kız	Orta
45	Mesleki-Teknik Lise	Furkan	Erkek	Yüksek
46	Mesleki-Teknik Lise	Mustafa	Erkek	Orta
47	Mesleki-Teknik Lise	Gökçe	Erkek	Düşük
48	Mesleki-Teknik Lise	Deniz	Erkek	Orta

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında odak grup görüşmesi yöntemi tercih edilmiştir. Odak grup görüşmeleri, önceden belirlenmiş yönergeler çerçevesinde gerçekleştirilen, bu yöntemin mantığına uygun olarak, görüşülen kişilerin öznelliklerini ön planda tutan, katılımcıların söylemine ve bu söylemin toplumsal bağlamına dikkat edilmesi gereken nitel bir veri toplama tekniği olarak tanımlanabilir (Çokluk ve diğ., 2011). Odak grupları özellikle fikirlerin keşfedilmesinde ve insanların bir konu hakkında nasıl düşündüklerinin incelenmesinde faydalıdır (Christensen ve diğ., 2015). Odak grup görüşmeleri için uygun katılımcı sayısı, Byers ve Wilcox'a göre (1991) 8–12 kişi, Macintosh'a göre (1993) 6–10 kişi, Goss ve Leinbach'a göre (1996) 8-15, Cameron'a (2005) göre 6-10 kişidir. Bu çalışmada, farklı başarı seviyelerinden ikişer kız ve ikişer erkek öğrenci olmak üzere her okul türünde ayrı ayrı 12'şer kişilik gruplarla görüşülmüştür.

Kuşaklar bazında öğretmen imajını belirlemek amacıyla öğrencilere öncelikle imaj hakkında kısaca bilgi verilmiş daha sonra aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

- 1) Genç, orta yaşlı ve yaşlı öğretmenlerinizin imajları nasıldır?
- 2) Öğretmenlerinizin yaş gruplarına göre imajları açısından ne gibi farklılıklar vardır?

Her bir görüşme ortalama 60 dakika sürmüş ve öğrencilerin bilgisi dâhilinde görüşmelerin görüntü ve ses kaydı alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre birbirine benzeyen veriler; belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlenerek yorumlanır. İçerik analizi tekniği; a) verilerin kodlanması, b) temaların bulunması c) kodların ve temaların düzenlenmesi, d) bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamalarından oluşur (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu bağlamda elde edilen veriler çözümlenerek kodlanmış, ardından öğretmen imajı, görsel imaj, davranışsal imaj ve mesleki imaj olmak üzere üç ana tema altında incelenmiştir. Daha sonra elde edilen bulguların alan yazınla ilişkisi irdelenmiş ve bulgular yorumlanmıştır.

Araştırmanın güvenilirlik çalışmaları üç basamakta gerçekleştirilmiştir. Birinci basamakta bir pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamalar araştırma sürecinin ve araştırmacının standardizasyonuna katkı sağlamak ve farklı zamanlarda yapılacak görüşmeler arasında tutarlılığın sağlanmasına yardımcı olmaktadır (Türnüklü, 2000). Bu bağlamda soruların anlaşılabilirliğini test etmek ve uygulamada yaşanabilecek aksaklıkları görebilmek adına bir ortaöğretim kurumunda yüksek, orta ve düşük başarı düzeylerinden ikişer kız ve ikişer erkek öğrenci ile bir uygulama yapılmıştır. Yapılan pilot uygulamada odak grup görüşmesinin yapıldığı mekânın çevre seslerinden oldukça etkilenen bir yer olması nedeniyle ses kayıtlarında anlaşılmayı zorlaştıracak parazitler

oluşturmuştur. Ayrıca öğrencilere imaj kavramını açıklama ihtiyacı duyulmuştur. Pilot uygulamada yaşanan aksaklıkların giderilmesi amacıyla odak grup görüşmeleri için sessiz bir ortam sağlanmış, daha kaliteli kayıt yapabilen bir cihaz temin edilmiş ve grup görüşmelerine başlamadan öğrencilere imaj kavramı hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci basamakta, tutulan kayıtların yazıya aktarılması sürecindeki güvenilirliği sağlamak amacıyla ses kayıtları farklı zamanlarda iki kez çözümlenmiş ve bu çözümler arasındaki tutarlılığa bakılmıştır. Çözümleme tutarlılığının hesaplanmasında aşağıda görülen uyuşum yüzdesi formülü kullanılabilir (Bakeman ve Gottman, 1997)

$$PA = \frac{Na \times 100}{Na + Nd} \quad (PA: \text{Uyuşum Yüzdesi}, Na: \text{Uyuşum Miktarı}, Nd: \text{Uyuşmazlık Miktarı})$$

Buna göre yapılan hesaplamalarla çözümleme uyuşum yüzdesi % 97,8 olarak belirlenmiştir.

Üçüncü basamakta ise oluşturulan kodlama tablosu uzman görüşüne sunulmuştur. Yapılan kodlamalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı olan maddeler belirlenmiş ve kodlamalara ilişkin bir uyuşum yüzdesi hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalara göre kodlama uyuşum yüzdesi % 93,6 olarak belirlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre bu oranın %70'in üzerinde olması, araştırmanın güvenilirliği açısından yeterli görülmektedir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde öğrencilerin grup görüşmeleri sırasında beyan ettikleri fikirler, araştırma amaçları doğrultusunda analiz edilerek sunulmuştur. Yapılan kodlamalar sonucunda öğretmen imajının görsel imaj, davranışsal imaj ve mesleki imaj olmak üzere üç tema altında değerlendirildiği görülmüştür. Bu bağlamda bebek patlaması kuşağı, X kuşağı ve Y kuşağı mensubu öğretmenlerin imajı, görsel, davranışsal ve mesleki açıdan ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Öğrencilerden yapılan doğrudan alıntılarda takma isimler kullanılmıştır.

Y Kuşağı Öğretmen İmajı

Y Kuşağı Öğretmenlerinin Görsel İmajı

Öğrenciler Y kuşağı öğretmenlerinin görsel imajlarını; giyim tarzları, kişisel bakımları, renk seçimleri, kullandıkları aksesuarlar, saç, sakal ve makyaj durumları ile ayakkabı tercihleri açısından değerlendirmişlerdir.

Katılımcılar, Y kuşağı öğretmenlerinin genel olarak modern, şık ve uyumlu giyindiklerini, spor kıyafetler tercih ettiklerini ve değişken bir giyim tarzları olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrenciler arasında her iki cinsiyetin de genel anlamda bakımlı oldukları ve öğrenciler tarafından beğenilen parfümler kullandıkları görüşü hâkimdir. Ayrıca Y kuşağı öğretmenlerinin son model telefonlar kullanmaları da öğrencilerin dikkatini çeken bir diğer unsurdur. Konuya ilişkin bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmuştur.

“Genç öğretmenler daha dışa dönükler. Dışarıdaki insanların ne giydiklerini

takip ediyorlar onların ne giydiği ile kendi giydiklerini ilişkilendirmeye çalışıyorlar. Giyim tarzlarını değiştirebiliyorlar...” [Zafer]
“Genel olarak kadınlar da erkekler de daha sportif giyiniyorlar. Genelde kot pantolon. Böyle rahat kıyafetler giyiyorlar.” [Nuray]
“Parfümlerine de bayılıyorum. Bakımlılar yani saçları, kıyafetleri, parfümleri gayet hoş.” [Elif]
“Genç öğretmenlerin tamamı kendine bakıyor, bence bakımlılar. Uyumlu renkler kullanıyorlar, gayet de şıklar yani.” [Zehra]

Y kuşağı mensubu erkek öğretmenlerin kıyafet tercihi olarak daha çok kot pantolon ve mevsimine göre kazak veya tişört tercih ettikleri görüşünde birleşmişlerdir. Bunun yanı sıra genelde kıyafetlerinin mavi tonlarında olduğu, spor ayakkabılar tercih ettikleri, saçlarının uzun ve sakallarının birkaç günlük olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca aksesuar olarak büyük kol saatleri ve kışın genellikle atkı taktıkları belirtilmiştir. Bu konudaki öğrenci görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Genç öğretmenler daha sportif giyiniyorlar bence. Böyle gençler çoğunlukla kot pantolon giyiyorlar.” [Sude]
“Spor ayakkabı giyiyorlar altına genelde. Üstlerinde de kazak ya da lakoste tişört giyiyorlar mevsimine göre.”[Duygu]
“Pek canlı renkleri tercih etmiyorlar. Pastel renklerde kıyafetleri. Kadınlar da erkekler de genelde mavi tonlarında giyiniyorlar.” [Firdevs]
“Nerdeyse hepsinde atkı var aksesuar olarak. Bir de saat, ama böyle büyük, gösterişli kol saatleri.” [Derya]
“Sakal tıraşlarına da pek dikkat etmiyorlar. Böyle iki üç günde bir filan tıraş oluyorlar.” [Mine]

12. sınıf öğrencileri, Y kuşağı kadın öğretmenlerinin genel olarak dar kıyafetler tercih ettiklerini, kot pantolon veya diz altı etek giydiklerini, kıyafetlerinin renklerinin ve makyajlarının uyumlu olduğunu, genelde canlı ve değişen renklerde kıyafetler tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bunların dışında saçlarının genellikle fönlü olması, saç renginin ve uzunluğunun sık değişmesi, yüksek topuklu ayakkabılar tercih etmeleri ve aksesuar olarak büyük küpe ve yüzükler kullanmaları Y kuşağı öğretmenlerinin göze çarpan diğer özellikleri olarak belirtilmiştir. Konuyla ilgili olarak bildirilen görüşlerden bazıları aşağıda sunulmuştur.

“Genelde dar pantolonlar giyiyorlar. Etek giydilerse de yine dar diz altı etekler giyiyorlar.” [Nuray]
“Genelde canlı renkleri tercih ediyorlar. Kıyafetleri gayet uyumlu, şık duruyor.” [Sude]
“Hocam bir de çok topuklu giyiyorlar yürürken geldikleri belli oluyor tak tak seslerden.”[Mustafa]
“Bayan öğretmenlerin saçları çok sık değişiyor. Bi(r) uzuyor bi(r) kısaltıyor, rengi filan değişiyor.” [Koray]

“Makyajları da gayet güzel bence, böyle hafif makyaj var abartılı değil ama; kıyafetlerinin renkleriyle filan uyumlu.” [Zeliha]

Y Kuşağı Öğretmenlerinin Davranışsal İmajı

Y Kuşağı öğretmenleri; öğrencilere yaklaşımları, onlarla olan etkileşimleri, iletişim becerileri gibi konuları kapsayan davranışsal imaj boyutunda değerlendirilmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Genel olarak Y kuşağı öğretmenlerinin öğrencilere arkadaş gibi yaklaştıkları, öğrencilerle yakın ilişkiler kurdukları, ancak zaman zaman aşırı sert davranışlarda da bulunarak tutarsız davranabildikleri ifade edilmiştir. Öğrenciler bu durumu, Y kuşağı öğretmenlerinin genelinin öğrenci ilişkilerindeki tecrübesizliğine bağlamaktadırlar. Bu kuşaktaki öğretmenlerin espri anlayışlarının iyi olduğu, öğrencileri dinledikleri, ancak onların sorunlarına çözüm bulmada yetersiz kaldıkları belirtilmiştir. Öğrenciler; Y kuşağı öğretmenlerinin davranışsal imajlarının cinsiyetlerine göre genellikle farklılık göstermediği, yalnız bu kuşaktaki kadın öğretmenlerin erkek öğrencilere karşı daha sert oldukları yönünde görüş bildirmişlerdir. Konuya ilişkin bazı öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir.

“Genç öğretmenlerimizle daha iyi iletişim kuruyoruz. Arkadaşça yaklaşmaya çalışıyorlar. Ama bazen çok sert davranıyor.” [Mehmet]

“Genç öğretmenler sözlerini dinletemiyorlar. O yüzden sert davranıyorlar bence. Mesleğe yeni başladıkları için bize nasıl davranmaları gerektiğini çözmeye çalışıyorlar biraz...” [Ceyda]

“Erkek kadın fark etmiyor, hepsi bize daha yakınlar. Hep yanımızda olurlar yani. Esprililer de hem.” [Firdevs]

“Genç kadın öğretmenlerin erkeklere davranışı farklı. Bize (erkek öğrencilere) karşı daha sertler.” [Emre]

Y Kuşağı Öğretmenlerinin Mesleki İmajı

Y kuşağı öğretmenlerinin; alan bilgisi, planlama, ders sunumu, ölçme değerlendirme ve sınıf yönetimi becerileri gibi öğretmen yeterliliklerini kapsayan mesleki imajlarına ilişkin değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur.

Genç kuşak öğretmenlerin, genel olarak alanlarına hâkim ve öğretmeye istekli oldukları ancak sınıf yönetimi, planlama, ölçme değerlendirme ve öğretim yöntem-teknikleri konularında yetersiz oldukları yönünde görüş bildirilmiştir. Öğrenciler özellikle genç öğretmenlerin derslerinde sınıfta çok gürültü olduğu, sınavlarının zor olduğu, notla değerlendirmede adil olmadıkları ve derste ne yapacaklarını tam olarak bilmediklerini ifade etmişlerdir. Tüm bu olumsuzlukların nedenini ise öğretmenlerin tecrübesizliğine bağlamışlardır. Y kuşağı öğretmenlerinin mesleki imajına ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Genç öğretmenler çok hevesliler böyle bildiğim her şeyi anlatayım havası

var onlarda.” [Deniz]

“Genç öğretmenler konuları iyi biliyorlar ama genelde bize anlatamıyorlar ya da nasıl anlatacaklarını bilmiyorlar.” [Fatma]

“Bilgililer ama aktarmakta sorun var. Aktaramıyorlar bence. Bu da tecrübesizlikten oluyo(r) işte. Mesela ... öğretmeni. Ben bilgili olduğumu biliyorum bunu hissettiriyor ama anlatmakta zorlanıyor benim anlayacağım gibi ifade edemiyor.” [Zehra]

“Hocam derste ne yapacaklarını da bilmeden geliyorlar sanki. Son derste nerde kalmıştık ne yapacaktık diye soruyorlar. Sonra böyle doğaçlama gidiyoruz sanki. Yani mesela bi(r) konu sırası var kitapta konunun ortasından başlayıp başına dönebiliyoruz” [Halit]

“Genç öğretmenler sınıfa pek hâkim olamıyorlar hocam. Konuyu biliyorlar ama iyi anlatamıyorlar.” [Ömer]

“Genç öğretmenlerin dersinde daha çok gürültü oluyor. Hocanın bilgiyi verme kapasitesi ne kadar yüksekse sınıf da o kadar anlamaya çalışıyor, dinlemeye çalışıyor. Ama hoca bilgisini bize aktaramıyorsa dersini de dinlemek istemiyoruz sıkılıyoruz. Doğal olarak gürültü oluyor sınıfta.”

[Mehmet]

“Puan verirken de çok cimriler.” [Hamza]

“Hiç adil değiller. Biriyle arası, muhabbeti iyiye ona bol not verebiliyorlar.” [Irmak]

X Kuşağı Öğretmen İmajı

X Kuşağı Öğretmenlerinin Görsel İmajı

X kuşağı öğretmenlerinin görsel imajlarına ilişkin bulgular değerlendirildiğinde genel olarak klasik bir giyim tarzını benimsedikleri, tarzlarının değişmediği, pastel renkleri tercih ettikleri ifade edilmiştir. Erkek ve kadın öğretmenlerin görsel imajlarında cinsiyete bağlı bazı farklılıklar olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda öğrenciler; erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla daha bakımsız olduğu, kıyafet seçiminde erkeklerin renk uyumuna dikkat etmediği ancak kadın öğretmenlerin uyumlu giyindikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca erkek öğretmenlerin genelde kahverengi tonlarında kıyafetler tercih ettiği, kumaş veya kadife pantolon üzerine gömlek ve kazak giydikleri, kadın öğretmenlerin ise farklı renk tercihlerinin olduğu, genellikle kumaş pantolon bazen de diz altı etek giydikleri ifade edilmiştir. Erkek öğretmenlerin saçlarının genelde kısa ve jöleli olması, kundura tarzı ayakkabılar tercih etmeleri, aksesuar olarak yalnızca saat kullanmaları; kadın öğretmenlerin ise saçlarının genellikle toplanmış, boyalı ve omuz hizasında olması, hafif makyaj yapmaları, kısa topuklu ayakkabılar tercih etmeleri, küpe, kolye, yüzük, bilezik, saat gibi çeşitli aksesuarlar kullanmaları X kuşağı öğretmenlerinin diğer özellikleri olarak vurgulanmıştır. Konuy-

la ilgili olarak bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“... Daha eski diyebileceğimiz öğretmenler ise kendi moda görüşleri çerçevesinde giyniyorlar. Değişken kıyafetlere sahip değiller. Sabit bir kıyafet anlayışları var.” [Zafer]

“Genç öğretmenlerle orta yaş öğretmenler arasında çok fark yok aslında. Sadece gençler kot pantolon giyerken yaş ilerledikçe kumaş pantolona doğru bi(r) geçiş oluyor sanki.” [Irmak]

“Genelde erkek öğretmenler daha böyle toprak tonları giyiyorlar. Kahverengi pantolonlar, kahverengi ceketler. Klasik tarzda giyniyorlar.” [Nurcan]

“Kadınlar daha parlak renkler tercih ediyorlar bence. Klasik giyniyorlar etek ya da pantolon ama daha çok pantolon giyiyorlar.” [Gökçe]

“Bayanlar renk uyumuna dikkat ediyorlar ama erkeklerde o kadar uyum derdi yok sanki.” [Cihan]

“Kadın öğretmenlerin saçları hep aynı sanki. Hepsini toplayıp geliyor saçlarını.” [Dilara]

X Kuşağı Öğretmenlerinin Davranışsal İmajı

X kuşağı öğretmenlerinin davranışsal imajı ele alındığında öğrenciler, bu kuşak öğretmenlerin öğrencilerle iyi iletişim kurduklarını, onları dinlediklerini ve sorunlarına çözüm aradıklarını, başarılarını takdir ettiklerini, sakin davrandıklarını, yardımsever, esprili ve problem çözüme odaklı olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler, bu kuşaktaki öğretmenlerinin daha tecrübeli olmaları nedeniyle kendilerine nasıl yaklaşmaları gerektiğini bildiklerini düşünmektedirler. Ancak bu kuşağa mensup öğretmenlerin öğrencilere kendi doğrularını kabul ettirmeye çalıştıkları, öğrencilerle çok çabuk tartışmaya girdikleri ve kadın öğretmenlerin ayrımcılık yaptığı yönünde genel bir görüş olduğu söylenebilir. Katılımcıların X kuşağının davranışsal imajına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

“Sakinler, problem çözüme yönelikler bize sorun yaşatmıyorlar. Dinliyorlar bizi.” [Aynur]

“Bir derdimizi anlattığımızda bizi dinliyorlar ama sanki cevapları kafalarında önceden hazır. Bi(r) sorunumuzu anlatıyoruz iş yine bize patlıyor. Kendi doğrularını kabul ettirmeye çalışıyorlar bize.” [Kerem]

“Bizi dinliyorlar ama bayağı ciddiler. Mesafeyi koruyorlar yani.” [Melih]

“Hocam azıcık sohbet edelim desek hemen laf sokmaya çalışıyorlar. Daha olgun olmaları lazım. Yaşı ilerlemiş ama böyle tartışmaya açıklar hemen tartışmaya giriyorlar. Alttan alan cinsten değiller.” [Efe]

“Her konuda kendilerini haklı çıkarmaya çalışırlar. Hiç bizim açımızdan bakmıyorlar.” [Zehra]

“Hocam bayan öğretmenler cinsiyet ayrımcılığı yapıyor bence. Erkek

öğrencileri sevmiyorlar.” [Kerem]

“Kadın öğretmenlerimiz ayrımcılık yapıyorlar. Bizi dinlemiyorlar, sorunlarımızla filan ilgilenmiyorlar ...” [Umut]

X Kuşağı Öğretmenlerinin Mesleki İmajı

Mesleki imaj boyutunda X kuşağı öğretmenleri genel olarak; alanlarına ve öğretim yöntem-tekniklerine hâkim, sınıf yönetimi konusunda becerikli ve ölçme değerlendirme konularında hassas olarak nitelendirilmektedirler. Öğrenciler, bu kuşaktaki öğretmenlerin derste ne yapacaklarını bildiklerini, sorularına anında cevap alabildiklerini ve derslerinde sıkılmadan bir şeyler öğrenebildiklerini ifade etmektedirler. Ayrıca bu kuşaktaki öğretmenlerin sınavlarda öğrencileri zorladıkları ancak notla değerlendirme konusunda öğrencilerin beklentilerinin üzerinde puanlar verdikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerden bazıları aşağıdaki gibidir.

“Orta yaş öğretmenlerimiz genelde alanlarına çok hâkimler, resmen yemiş yutmuşlar (gülüşmeler) kendilerini geliştirmişler” [Zafer]

“... orta yaşlı öğretmenler daha tecrübeli oldukları için nasıl anlatacaklarını, bizim nasıl anlayacağımızı daha iyi biliyorlar...” [Fatma]

“Konularını çok iyi biliyorlar hocam. Anlatımları da iyi yani. Derse geldiklerinde ne yapacaklarını biliyorlar.” [Ali]

“Dersleri verimli geçiyor. Bir şeyler öğretmeye çalışıyorlar, nasıl öğreteceklerini de biliyorlar.” [Mustafa]

“Derslerinde çok gürültü olmuyor, sınıfa hâkimler. En azından sınıfta sessizliği sağlıyorlar...” [Esmâ]

“Yeri geldiğinde sohbet edip şakalar yapabiliyoruz. Yani hep ders ders ders boğmuyorlar.” [Furkan]

“Derste konu dağıldığında sohbet ederken filan hemen ciddileşip sınıfı toparlayabiliyorlar. Derse ve sınıfa bayağı hâkimler yani.” [Aynur]

“Kopya konusunda filan çok hassaslar (!) . Kesinlikle müsaade etmiyorlar. Ama öyle notları da kıt değil. Not veriyorlar yani.” [Derya]

“Sınavlarda çok zorluyorlar hocam ya. YGS’yi bıraktık okul derslerine çalışıyoruz.” [Bekir]

Bebek Patlaması Kuşağı Öğretmen İmajı

Bebek Patlaması Öğretmenlerinin Görsel İmajı

Günümüz itibarıyla 50 yaş ve üzerindeki bireyleri kapsayan bebek patlaması kuşağı öğretmenleri görsel imajları açısından değerlendirildiğinde genel olarak bakımlı oldukları yorumu yapılmıştır. Bu kuşaktaki erkek öğretmenlerin çoğunlukla koyu gri ve siyah renklerde takım elbiseler giydikleri, kıyafetlerinin dikkatlice ütülenmiş, kundura tarzındaki ayakkabılarının daima boyalı, saçlarının kısa olduğu ve mutlaka

günlük sakal tıraşı oldukları ancak kıyafetlerinin genelde aşırı bol ve uyumsuz olduğu ifade edilmiştir. Öğrencilerin bu konudaki görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

“Yaşlı öğretmenimiz çok yok ama şal desenli kravat filan takıyorlar. Takması bence daha iyi. Hadi taktınız en azından kıyafetin rengine uysa, hani kombine etseler.” [Ceyda]

“Takım elbise giyiyorlar, ama hep aynı takım elbise. Koyu gri ya da siyah.” [Efe]

“Bir de kilolu oldukları için mi bilmiyorum ama hep bol takım elbiseler giyiyorlar. Sanki kendi kıyafetleri değil de birinden emanet almışlar gibi...” [Irmak]

“... Bence kendilerine bakıyorlar. Mesela saçları hep taralıdır, her zaman sakal tıraşı olurlar, pantolonlar jilet gibi ütülüdür. Ne bileyim hep kundura giyerler mesela ve ayakkabıları her zaman boyalıdır.” [Hamza]

“Saç sakal tıraşı gençlerden dahi iyi hocam, dikkat ediyorlar. Hani genç öğretmenler iki üç gün tıraş olmayabiliyorlar ama ihtiyaçlar her gün oluyor.” [Elif]

Bebek patlaması kuşağı mensubu kadın öğretmenlerin ise genellikle bol kumaş pantolon üzerine bluz ya da kazak giydikleri, kıyafetlerinin genellikle uyumlu olduğu, genellikle koyu renkleri tercih ettikleri ve düz topuklu ayakkabılar giydikleri belirtilmiştir. Ayrıca saçlarının kısa ve boyalı olduğu, kutlamalar gibi özel günler dışında makyaj yapmadıkları ve saat dışında takı kullanmadıkları ifade edilmiştir. Konuyla ilgili olarak bazı öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir.

“Yaşlı kadın öğretmenlerimiz de çok özenliler. Yani saçları boyalı, kıyafetleri gayet düzgün.” [Esma]

“Genelde bol pantolon giyiyorlar. Saçları da kısa oluyor. Yaşlanınca bakmak zor geliyordur belki.” [Aysun]

“Bol pantolonlar üstüne bluz veya kazak. Altına da düztabanlı ayakkabılar.” [Nuray]

“Düz ayakkabılar tercih ediyorlar, topuksuz. Çoğu zaman spor ayakkabı giyiyorlar zaten. Makyaj zaten yok sadece özel günlerde, 19 Mayıs filan gibi, makyaj yapıyorlar.” [Damla]

Bebek Patlaması Öğretmenlerinin Davranışsal İmajı

Davranışsal imaj açısından değerlendirildiğinde bebek patlaması kuşağı öğretmenlerinin öğrencilerle ilişkilerinde mesafeli oldukları, aşırı alıngan ve sabit fikirli oldukları, öğrencilerle fazla iletişim kurmadıkları ve onlara karşı ilgisiz oldukları ancak öğrencilerin bir sorunla yanlarına gitmeleri halinde yardımcı olmaya çalıştıkları, daha sakin ve merhametli oldukları ifade edilmiştir. Bu konudaki öğrenci görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

“Yaşlı öğretmenlerimiz daha mesafeli yaklaşıyorlar. Yaşlı öğretmenlerle sohbet ortamı olmuyor.” [Ahmet]

“İş ilişkisi sadece (gülüştürmeler) ders dışında pek muhabbetimiz olmuyor. Ama daha sakinker, daha merhametliler bence...” [Esra]

“Ama biraz mesafeliler bize. Yani biz gidip bir şey sorarsak dinlememezlik yapmıyorlar ama gelip de bir sorunun var mı filan diye de sormuyorlar.” [Damla]

“Bir de çok alınganlar hocam. Bir şeye gülüyoruz arkadaşlarla hemen bana mı güldünüz diyorlar, bir şey söylüyoruz beni mi kastettin diyorlar.” [Irmak]

“Sabit fikirliler böyle pek fikirlerinden dönmüyorlar.” [Derya]

“Yeri geldiğinde de arkadaş gibi muhabbet edebiliyoruz yine de. Yani daha çok öğüt verme şeklinde oluyor ama.” [Mustafa]

Bebek Patlaması Öğretmenlerinin Mesleki İmajı

Bebek patlaması kuşağına mensup öğretmenlerin mesleki imajları değerlendirildiğinde, öğretmenlerin genel olarak alan bilgisine sahip oldukları, ancak konuları monoton bir anlatımla sundukları, ders anlatmaya isteksiz oldukları, derslerde sıklıkla gündem ve siyaset konuşulduğu, sınıf hâkimiyetini öğrencilere kızarak veya notla tehdit ederek sağladıkları belirtilmektedir. Ayrıca öğrenciler sınavlarda veya derslerde sıklıkla hatalı sorularla karşılaştıklarını ama puanlama konusunda bu kuşağın öğretmenlerinin cömert davrandıklarını ifade etmektedirler. Bu konudaki öğrenci görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

“Yaşlı öğretmenler genelde otoriterler. Otoriteyi böyle bağırarak sağlıyorlar. Konuyu biliyorlar ama sanki anlatmak istemiyorlar gibi. Böyle biraz bıkmış gibiler.” [Esra]

“Sınıfa hâkim değiller. Susturmak için notla tehdit ediyorlar hep ama notları bol.” [Deniz]

“Dersleri çok sıkıcı hocam. Tamam, konularını biliyorlar ama böyle hiçbir renk bulamazsınız.” [Melih]

“Oturduğu yerden ders anlatırlar. Böyle sabit bir ses tonuyla. Gel de uyuma sonra (gülüştürmeler). Bazen de hiç anlatmaz kitaptan bir yer gösterip burayı okuyun, etkinlikleri yapın, filan diyorlar.” [Mustafa]

“Derslerde sürekli güncel olaylardan konuşuyorlar. Siyaset, din filan. Ha bir de gençlik hikâyeleri var (gülüştürmeler). Sonra söyledikleri, birilerinin görüşüne ters düşüyor bu sefer hararetli tartışmalar başlıyor.” [Koray]

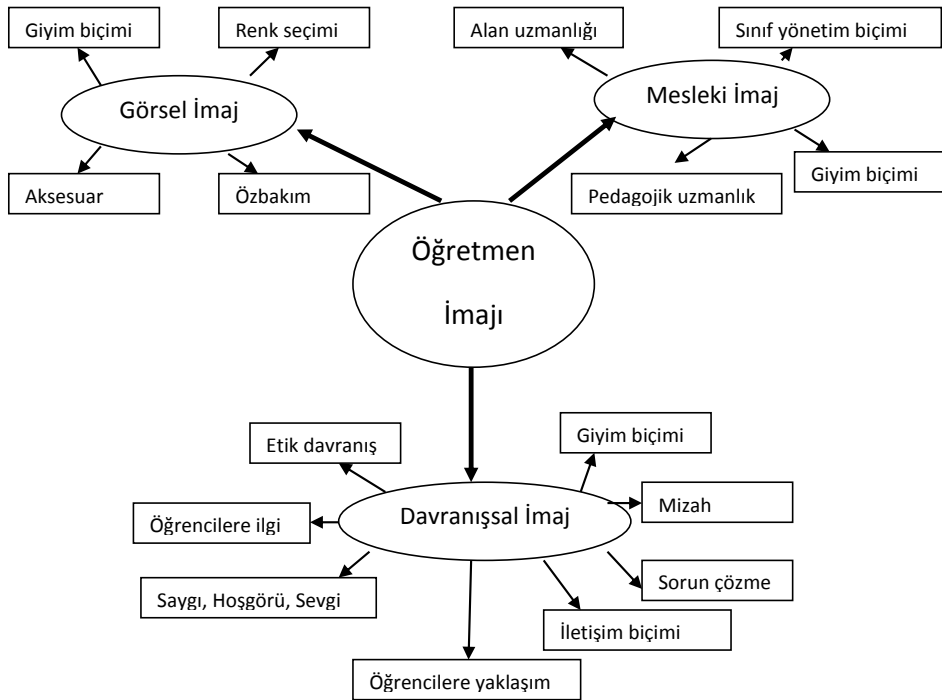
“... Sınavlarda cevap anahtarları yanlış, sorular hatalı oluyor. ... dersinde ben düzelttim hocam bu soruyu yanlış çözmüşsünüz diye. ...” [Firdevs]

“Sınavlarda sorular sıkıntılı olunca not konusunda çok cömert davranıyorlar ama (gülüştürmeler).” [Irmak]

Tartışma ve Sonuç

Günümüz örgütlerinde çalışma yaşamını etkileyen faktörlerden biri de kuşak farklılıklarıdır. Farklı kuşaklara mensup bireylerin gerek görsel gerekse davranışsal ve mesleki açıdan farklı özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Bu çalışmada farklı kuşaklara mensup öğretmenlerin imajının ve öğretmen imajındaki kuşaklar arası farklılıkların tanımlanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerle en fazla etkileşim içindeki kişiler olarak öğrencilerin görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda bebek patlaması kuşağı, X kuşağı ve Y kuşağı öğretmenlerinin imajı değerlendirilmiştir.

Öğrenci görüşleri incelendiğinde öğretmen imajına ilişkin görüşlerin görsel, davranışsal ve mesleki olmak üzere üç ana temada toplandığı görülmüştür (Şekil 1). Nguyen ve LeBlanc'e (2001) göre ürün ve hizmetler, görsel öğeler ve davranışlar bireyin örgüt imajı algısının gelişmesinde büyük etkiye sahiptir. Benzer şekilde öğretmen imajının da, görsel, davranışsal ve mesleki boyutlarının olacağı söylenebilir. Nitekim bazı meslek gruplarına yönelik yapılan imaj algısı çalışmalarında da bu boyutların ele alındığı görülmektedir (Polat & Tülübaş, 2015; Çınar & Demir, 2009). Görsel imaj, öğretmenin kılık kıyafet, kullandığı aksesuarlar, renk seçimi, öz bakımı gibi öğeleri içerirken, davranışsal imaj, öğretmenin öğrencilere davranışını, iletişim becerileri, beden dili gibi öğeleri içerir. Mesleki imaj ise öğretmenin sınıf yönetimi becerileri, alanına hâkimiyeti, dersi sunumu gibi öğeleri ifade etmektedir.

Şekil 1. Öğretmen İmajı

Buldukluya (2015) göre ilk izlenimi şekillendiren temel unsur kişinin dış görünüşü diğer bir ifadeyle görsel imajıdır. Kişinin sahip olduğu fiziksel özellikleri ve kılık kıyafeti kişi hakkında ilk izlenimlerin oluşmasında etkilidir. Kılık kıyafet seçimi, kişinin vücut tipine, yaşına ve toplumca kabul edilen normlara göre belirlenir (Kestere ve diğ., 2013). Kılık kıyafet kişiliğin bir yansıması olup, kişinin değerleri, sosyal kimliği ve statüsü gibi konularda karşısındakine bilgi verir (Keklik, 2012). Kılık kıyafet, bireye yönelik algıları etkilemekte, bireyin taşıdığı rolün bir göstergesi olmakta, sembolik bir imaj yaratmakta, ayrıca bireyin kendini kabulüne ve benlik saygısına katkıda bulunmaktadır (Erickson & Sirgy, 1992). Bu bağlamda olumlu bir öğretmen imajı oluşturmak için öğrenciler ve toplum üzerinde öncelikle görsel açıdan iyi bir izlenim bırakılması gerektiği söylenebilir.

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde öğretmenlerin görsel imajlarının cinsiyete bağlı olarak ayrı ayrı ele alındığı görülmektedir. Analiz sonuçları doğrultusunda öğrencilerde; kuşak farkı gözetmeksizin, genel olarak kadın öğretmenlerin tamamının bakımlı, saçlarının boyalı ve kıyafetlerinin uyumlu olduğu görüşü hâkimdir. Y kuşağı kadın öğretmenlerinin kıyafet seçimlerinin değişkenlik gösterdiği, canlı renklerde ve spor kıyafetler ve genellikle kot pantolon tercih ettikleri görülürken; X kuşağı ve bebek patlaması kuşağındaki kadın öğretmenlerin giyim tarzlarının genellikle değişmediği ve klasik tarzda kıyafetler ve genellikle kumaş pantolon tercih ettikleri görülmektedir. Renk seçimi konusunda ise orta yaş ve yaşlı kadın öğretmenlerin daha koyu ve pastel renkleri kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Y kuşağındaki kadın öğretmenlerin daha çok dar kesim, X kuşağı öğretmenlerinin düz kesim, bebek patlaması kuşağı öğretmenlerinin ise bol kesim kıyafetler tercih ettikleri ayrıca ilerleyen yaşla birlikte kadın öğretmenlerin ayakkabılarının topuk yüksekliğinin de azaldığı ifade edilmektedir. Y kuşağı ve X kuşağı öğretmenleri hafif makyaj yaparlarken, bebek patlaması kuşağındaki kadın öğretmenlerin yalnızca özel günlerde makyaj yaptıkları belirtilmektedir. Kullanılan aksesuarlar açısından ele alındığında ise en çok takı ve aksesuarın X kuşağı öğretmenleri tarafından kullanıldığı söylenebilir. Bu kuşağı Y kuşağı takip etmekte, bebek patlaması kuşağının ise saat dışında takı ya da aksesuar kullanmadıkları ifade edilmektedir. Kadın öğretmenler saçları bakımından değerlendirildiğinde öğrenciler; genç kuşağın saçlarının renginin ve uzunluğunun sık değiştiğini, orta yaş öğretmenlerin omuz hizasında saçlara sahip olduklarını ve saçlarını genelde topladıklarını, yaşlı öğretmenlerin ise kısa saç tercih ettiklerini söylemişlerdir.

Erkek öğretmenlerin görsel imajı değerlendirildiğinde, kadın öğretmenlerle benzer şekilde genç öğretmenlerin spor kıyafetler tercih ettikleri, orta yaşlı ve yaşlı öğretmenlerin ise daha klasik tarzda giyindikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda Y kuşağı öğretmenlerinin genellikle kot pantolon, X kuşağı öğretmenlerinin kadife ya da kumaş pantolon, bebek patlaması kuşağı öğretmenlerinin ise çoğunlukla kendilerine bol gelen takım elbiseler giydikleri ifade edilmektedir. Genç öğretmenler genel olarak bakımlı, şık ve kıyafetleri uyumlu bulunurken, orta yaş ve yaşlı öğretmenlerin

kıyafetleri uyumsuz bulunmaktadır. Renk tercihi bakımından genel olarak Y kuşağı öğretmenleri mavi tonlarını, X kuşağı öğretmenleri kahverengi tonlarını, bebek patlaması kuşağı öğretmenleri ise siyah ve gri tonlarını tercih etmektedirler. Genel olarak Y kuşağı ve bebek patlaması kuşağındaki öğretmenlerin, X kuşağındaki öğretmenlere oranla daha bakımlı oldukları ifade edilmektedir. Öğretmenlerin saç ve sakal tıraşlarını da değerlendiren öğrenciler, genç öğretmenlerin uzun saçları ve birkaç günlük sakalı olduğunu, orta yaşlı öğretmenlerin daha kısa ve jöleli saçları olduğunu, yaşlı öğretmenlerin ise çok kısa saçları olduğunu ve günlük sakal tıraşı olduklarını söylemektedirler. Ayakkabı tercihleri de kıyafet tercihlerine paralel olarak Y kuşağının spor ayakkabıları, X kuşağı ve bebek patlaması kuşağının ise kundura tarzı ayakkabıları tercih ettiği görülmektedir. Takı ve aksesuar konusunda ise tüm erkek öğretmenlerin yalnızca saat kullandıkları, yalnız genç erkek öğretmenlerinin kol saatlerinin büyük ve gösterişli olduğu belirtilmektedir.

Yukarıdaki sonuçlar değerlendirildiğinde X kuşağı ve bebek patlaması kuşaklarının görsel imajlarının birbirlerine yakın olduğu söylenebilir. Nitekim Fleischner (2007) X kuşağı bireylerinin bebek patlaması kuşağının gölgesinde yetiştikleri için bu kuşağın da özelliklerini yansıttıklarını ifade etmektedir. Genel anlamda okullarda, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin kılık ve kıyafetine dair yönetmelik gereğince tüm öğretmenlerin giyim tarzları kesin çizgilerle belirlenmesine rağmen Y kuşağı öğretmenlerinin yönetmelik hükümlerini son derece esnettikleri söylenebilir. Keleş'e (2011) göre Y kuşağı çalışanlarının genel özelliklerinden biri de esnek bir çalışma ortamı isteği içinde olmalarıdır. Bu durumun genç öğretmenlerin görsel imajlarındaki yansımalarının spor kıyafetler tercih etmeleriyle açığa çıktığı söylenebilir.

Bireylerin davranış ve iletişim becerileri, onların algılanışını ortaya çıkaran temel göstergelerdir (Bulduklu, 2015). Öğretmenlik mesleği, öğrenciler ve toplumla sürekli bir etkileşimi gerektirdiğinden öğretmenlerin iletişim becerileri ve iletişim tarzları (davranışları) bireylerin zihninde oluşacak öğretmen imajını olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Ker-Dinçer'e (2000) göre iletişim becerileri sözel, yazılı ve sözsüz iletişimi; iletişim tarzları ise kişilerin iletişim esnasında sergiledikleri genel davranış kalıplarını ifade etmektedir. Bireyler etkileşimde buldukları kişilerle ilgili ilk izlenimlerini oluşturduktan sonra, iletişim becerileri ve iletişim tarzlarını, kısaca davranışsal imajlarını, değerlendirerek zihinlerinde o kişiye ait bir imaj oluştururlar. Öğrenciler tarafından sevecen, coşkulu, güvenilir algılanan, öğrencilerini cesaretlendirip yüreklendiren, onlarla etkili iletişim kurabilen öğretmenlerin öğrencilerden daha çok saygı gördüğünün ve öğrenci başarısını arttırdığının altı çizilmektedir (Cuickshank, Bainer ve Metcalf 1995'den Akt. Polat ve Tülübaş 2015) Bu bağlamda öğretmenlerin öğrenciler ve toplumla iletişimindeki ses tonları, konuşma tarzları, beden dilleri, dinleme becerileri, göz teması kurmaları, espri anlayışları, onlara yönelik tutum ve davranışları gibi faktörlerin öğretmen imajının oluşumunda önemli birer etken olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin davranışsal imajları kuşaklar bazında değerlendirildiğinde

genel olarak Y kuşağı ve X kuşağı öğretmenlerinin iletişime daha açık oldukları, bebek patlaması kuşağı öğretmenlerinin ise karşı taraftan talep gelmesi halinde iletişime geçtikleri görülmektedir. Y kuşağı öğretmenlerinin öğrencilerle arkadaşça yaklaştıkları ancak öğretmen-öğrenci arasındaki mesafeyi koruyamadıklarından zaman zaman çok sert davrandıkları ifade edilmektedir. X kuşağı öğretmenlerinin ise öğrencilere daha çok bir ağabey gibi yaklaştıkları, onlarla aralarındaki mesafeyi korudukları ama öğrencilerin sorunları ile ilgilenip sorunlara çözüm bulmaya çalıştıkları ve onlarla iyi bir iletişim içinde oldukları ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra X kuşağı öğretmenlerinin kendi doğrularını öğrencilere kabul ettirmeye çalıştıkları ve öğrencilerle çok çabuk tartışmaya girdikleri de belirtilmektedir. Öğrencilerle iletişim kurmaktan uzak ve oldukça mesafeli olduğu belirtilen bebek patlaması kuşağı ise genel olarak daha sakin, merhametli ama ilgisiz olarak tanımlanmaktadır.

Öğretmen imajının oluşumundaki bir diğer etken ise öğretmenin öğrenme-öğretme sürecindeki rolüdür (Walker, 1965). Öğretmenin bu süreçteki rolünü yerine getirmesi; alan bilgisi, öğretme arzusu, ifadelerinin netliği, öğretim yöntemlerindeki çeşitlilik, geri bildirim vermesi, öğrenci katılımını desteklemesi ve dersin planlanması gibi faktörlere bağlıdır (Coats, Swierenga & Wickert, 1972; DenBrok ve diğ., 2004). Bu bağlamda öğretmenin mesleki imajının, onun mesleki becerileriyle doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

Mesleki imaj açısından değerlendirildiğinde X kuşağı öğretmenlerinin diğer kuşaklara mensup öğretmenlere oranla daha etkin ve yetkin olarak algılandıkları söylenebilir. X kuşağı öğretmenleri alan bilgisi, öğretim-yöntem teknikleri, sınıf yönetimi ve ölçme değerlendirme konularında öğrenciler tarafından daha becerikli olarak algılanırken, Y kuşağı ve bebek patlaması kuşağı öğretmenlerinin, alan bilgisi açısından yeterli ancak bilgilerin sunumu, sınıf yönetimi ve ölçme değerlendirme alanlarında yetersiz olarak algılandıkları söylenebilir. Ayrıca X kuşağı öğretmenlerinin planlı programlı ders işledikleri, Y kuşağı öğretmenlerinin tecrübesizliklerinden kaynaklı olarak derslerde ne yapacaklarını tam olarak bilmedikleri ve bebek patlaması kuşağının monoton bir ses tonuyla ve yalnızca düz anlatım yöntemini kullandıkları, ayrıca ders işleme konusunda isteksiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin bakış açıları doğrultusunda kuşaklar bazında genel bir öğretmen imajı betimlendiğinde, Y kuşağı öğretmenlerinin modern, şık, iletişim kurma ve mesleki beceriler açısından istekli ancak tecrübesiz; X kuşağı öğretmenlerinin görsel olarak klasik bir tarza sahip, iletişim becerileri gelişmiş, öğrencilerle mesafesini ayarlayabilen, mesleki olarak donanımlı ve tecrübeli ancak tartışmacı bir tutuma sahip; bebek patlaması kuşağı öğretmenlerinin ise demode, öğrenciyle mesafeli, iletişim kurmayan, bilgi açısından donanımlı ama isteksiz bir imaj algısı oluşturdukları belirlenmiştir.

Summary

Introduction

Many studies in the field of social sciences have investigated the changes of perceptions or opinions which depend on the age variable (Kirchner & Dunnette, 1954; Stennett & Thurlow, 1958; Wohlwill, 1970; Barak & Schiffman, 1981; Mroczek & Kolarz, 1998; Bolin, 2007). In this context, it can be said that the people who are close in age share similar behavior and thought patterns. Sociologically, this situation has revealed the concept of generation.

The Concept of Generation

The concept of generation indicates that groups that were born in a certain time period have similar beliefs, attitudes, values and behaviors due to the influence of the same historical, sociological, economic events and technological developments during their development years and socialization processes (Karaaslan, 2014). These groups maintain their values and behaviors throughout their lives (Schewe & Noble, 2000). Generations are generally handled within a 20 year period (Codrington, 2011), but this time period, due to the rapid changes, has shrunk (Çetin Aydın & Başol, 2014).

The current study is based on the classification of McCrindle and Wolfinger (2009) who conducted a cultural classification of generations after collecting data from 100,000 participants. According to this classification, the generations are named as follows: Founders, Baby Boomers, Generation X, Generation Y, Generation Z, and Generation α (alpha). The main characteristics of these generations are presented below.

The Founders generation includes the people born between the years 1925 and 1945, which are called years of depression and war (McCrindle & Wolfinger, 2009). This generation is also named as the silent generation, the veterans or the traditionalists (Strauss & Howe, 1991; Kapoor & Solomon, 2011; Zemke, Raines & Filipczak, 2000). The Founders generation is a cautious, apathetic, silent generation devoid of adventurism and imagination. As a result of the depression and war that occurred, this group consists of charitable, socially aware people who believe that the process must be fair, rather than the results, and most of whom are members of peace organizations (Pennington-Gray & Lane, 2002; Haeberle et al., 2009).

The Baby Boomers, born between the end of World War II and 1964 (US Census Bureau, 2006; Zemke et al., 2000), consider working hard, advancing their careers and being determined, as synonyms for personal development (Haeberle et al., 2009). According to Gürsoy, Maier and Chi (2008) the baby boomers live to work, respect the hierarchy and authority at work, but have difficulties learning new things and tend to resist change.

Those of Generation X, born between 1964-1979 who work, work to survive, and prefer to balance their work and family lives. They are efficient problem solvers but

they do not want to undertake additional jobs. They are concerned about the future. They are impatient and they want to be recognized and rewarded for their work. This generation was raised in the shadow of the Baby Boomers (Fleischner, 2007), it is not easy to make them happy and they complain about everything (Yu & Miller, 2005; Çetin Aydın & Başol, 2014; Torun & Çetin, 2015).

The Generation Y, also named as millennium generation, dot.com generation or net generation (Strauss & Howe, 1991; Stein & Craig, 2000; Oblinger et al., 2005), was born between 1980-1994, has a realistic and optimist point of view (Oh & Reeves, 2014) follows technological advances closely, is impatient (Yüksekbilgili, 2013), educated, and also open minded and collaborative (Spiro, 2006). Those, who are the youngest members of business life (Puybaraud & Russel, 2009) do not like to work long hours (Brown et al., 2009) and prefer flexible work environment (Keleş, 2011).

The Generation Z, who are still going to school, are those born between 1995-2009. This generation is the most equipped generation that the world has seen in terms of technology saturation, global relations and education (McCrindle & Wolfinger, 2009; Schroer, n.d.).

According to Haeberle et al. (2009), generation differences at work are affected by communication methods, need for technology, personal development preferences, and expected leadership styles. People from different generations, in this regard, will also be perceived differently from the outside.

The Concept of Image and the Image of Teacher

Image is the summary picture of the sum of thoughts, perceptions, beliefs and attitudes that an individual forms based on conscious or unconscious impressions as a result of planned or unplanned messages that come from an object, person, group or organization (Polat & Arslan, 2015). An individual's or society's perceived image of a person or organization affects the status (Çavuşoğlu, 2014), success of (Bulduklu, 2015) and the attitudes and behaviors towards the person or organization (Polat, 2011).

A professional image is defined as the sum of the perceptions formed in relevant people (clients, superiors, subordinates and friends) concerning the competency and the character of an employee, or the generalizations that an individual forms concerning a profession (Roberts, 2005; Gottfredson, 1981).

Examination of the history of education of the last century shows that teachers form some images concerning themselves and their professions, and that these images affect their success or failure (Akyüz, 1978). Teachers are intertwined with the community, and in addition their teaching function, they must be a model for students and be a community leader (Çelikten et al., 2005; Bakioğlu & Tokmak, 2009; Jo, 2001) The unique characteristics of each generation causes their perceived images to be different. From this perspective, the aim of this study is to define the images of teachers from the Baby Boomers, Generations X and Y, as perceived by students from Genera-

tion Z, and the differences between the images of teachers according to their generations. Thus, answers to the following questions are sought:

1. According to the perception of Generation Z, what are the images of teachers from the Baby Boomers, and Generations X and Y?
2. According to the perception of Generation Z, what are the differences between the perceived images of teachers from the Baby Boomers, and Generations X and Y?

Method

This is a qualitative study and conducted through a phenomenographic design. Phenomenography defines things (phenomena) as they seem to us, the world as understood by individuals (Marton, 1981, 1986; Given, 2008; Barnard et al, 1999). In this context, this method is used to identify the perceived images of teachers based on the views and experiences of students. The phenomenon in this study is the teacher's image.

Study Group

Purposeful sampling method was used to select the study group. This method first defines the criteria that are thought to be required for selection, and the study group selected according to these criteria is considered to have the necessary knowledge and experience for the purpose of the study (Tavşancıl & Aslan, 2001).

The criteria used to select the study group are: a) being on the last year of high school, b) consisting of male and female students, c) consisting of successful, average and unsuccessful students (the student's grade point average is considered the measure of success), d) consisting of students attending various school types. The determining criteria in the selection of these variables are teacher-student relationship (Kestere & Kalke, 2015), students' academic success (Polat, 2011; Demiröz, 2014), students' gender (Polat, 2011; Sis-Çelik et al., 2013; Lokmanoğlu, 2015) and organizational culture (Uzoğlu, 2001; Bektaş, 2010).

Data Collection

Focus group interviews were the preferred method of data collection. Focus groups are especially useful in discovering ideas and examining the thoughts of individuals upon a specific subject (Çokluk et al., 2011; Christensen et al., 2015). It is reported in the literature that focus group interviews can be conducted with 6-15 participants (Byers & Wilcox, 1991; Macintosh, 1993; Goss & Leinbach, 1996; Cameron, 2005). In this study, we conducted interviews with separate groups of 12 individuals in each school type. The groups of 12 consisted of two female and two male students from each success level.

To determine the teacher's image based on generations, the students were first

informed about the concept of image, and then the following questions were asked:

1. How are the images of your young, middle-aged and elderly teachers?
2. What are the differences between the images of your teachers, based on their age groups?

Each interview took 60 minutes on average, and the video and audio of the interviews were recorded with the students' consent.

Analysis of the Data

Content analysis method was used to analyze the study data. This approach combines similar data based on certain concepts and themes, and interprets them in a manner that can be understood by the reader (Yıldırım & Şimşek, 2013). In this context, the obtained data was analyzed and coded, then themes were formed. The image of the teacher was evaluated under three main themes: visual image, behavioral image and professional image. Finally, the relation of the results with the literature was assessed and the results were discussed. To ensure the reliability and validity of the research, firstly conducted a pilot practice and then calculated the convergent percentage for analysis and coding (Türnüklü, 2000; Bakeman & Gottman, 1997).

Findings

This section presents the analyses of ideas that students presented during the group interviews according to the purpose of the study. The encodings suggest that the teacher's image is evaluated under three themes: visual image, behavioral image and professional image. In this context, the images of teachers from the Baby Boomers, and Generations X and Y are separately assessed in terms of their visual, behavioral and professional images. Pseudonyms were used for direct quotations from the students.

Image of Teachers from Generation Y

Visual Image of Teachers from Generation Y

Participants stated that teachers from Generation Y were generally modern, wear stylish and matching clothes, prefer casual outfits, and have a varying dressing style. The prevailing view among students is that both genders are generally well-groomed and wear perfumes that students like. Moreover, the fact that teachers from Generation Y use the latest model mobile phones attracts the students' attention.

Behavioral Image of Teachers from Generation Y

It was stated that teachers from Generation Y generally treated students like friends, built close relationships with students, however that sometimes they can be inconsistent by acting in an excessively violent manner. Students associate this situation

with the inexperience of teachers from Generation Y in student relations. The students stated that the sense of humor of the teachers from this generation is generally good, that they listen to students, however are inadequate in resolving their problems. The students state that the attitudes of female teachers' from this generation towards male students is much harsher.

Professional Image of Teachers from Generation Y

The general opinion was that young teachers are generally competent in their fields and willing to teach, however that they are inadequate in class management, planning, measurement, evaluation and teaching methods-techniques. The students stated that the students are very noisy in young teachers' classes, that the exams are very hard, that they are not fair in their grading, and that they do not know exactly what they do in class, that they are not planned

Image of Teachers from Generation X

Visual Image of Teachers from Generation X

Evaluation of findings concerning the visual image of teachers from Generation X shows that the general opinion was that they preferred formal outfits, that their styles do not change, and that they prefer pastel colors. It was stated that there were some gender-dependent differences in the visual images of male and female teachers. In this context, students stated that male teachers were less well-groomed than female teachers, that males did not pay attention to color harmony when selecting their clothes, however that female teachers dressed up in matching colors.

Behavioral Image of Teachers from Generation X

The assessment of the behavioral image of teachers from generation X indicates that they are perceived as having good communication with students, that they listen to students and try to resolve their problems, that they appreciate their successes, that they are calm, helpful, witty and solution-focused. However, it may be stated that the general opinion is that teachers from this generation try to impose their own truths upon students, that they get into arguments with students very quickly, and that female teachers are discriminating.

Professional Image of Teachers from Generation X

In terms of professional image, teachers from Generation X are generally qualified as being competent in their fields and teaching methods-techniques, skillful in class management, and precise in evaluation-measurement. Teachers state that they know what teachers from this generation will do in class, that they can receive instant answers to their questions, and that they learn in their classes without getting bored.

Image of Teachers from the Baby Boomers Generation

Visual Image of Teachers from the Baby Boomers Generation

The image of teachers from the baby boomers generation is evaluated to be generally well-groomed. It is stated that teachers from this generation generally prefer dark, loose outfits. In terms of outfit selection, it was stated that male teachers wore non-matching clothes, while the outfits of female teachers were matching. The Baby Boomers do not use any accessories apart from watches, and prefer short hair regardless of gender.

Behavioral Image of Teachers from the Baby Boomers Generation

In terms of behavioral image, it was stated that teachers from the Baby Boomers generation were always distant in their relations with students, that they were over-touchy and single-minded, that they did not communicate much with students, that they were inattentive towards them, however that they tried to be helpful if a student consults them with a problem, that they were calmer and more merciful.

Professional Image of Teachers from the Baby Boomers Generation

Evaluation of the professional image of teachers from the baby boomers generation shows that they generally have good knowledge of their fields, but that they present the subjects in a monotonous presentation, that they are unenthusiastic in class, that they frequently discussed the current events and politics in class, and that they maintain their domination in class through anger or threatening the students with low grades. Moreover, the students stated that they encountered more faulty questions in exams or in class, but that these teachers are more generous in terms of grading.

Discussion and Conclusion

Evaluation of student opinions shows that the students' opinions concerning the teachers' images could be collected under three main themes (Fig. 1). According to Nguyen and LeBlanc (2001), products and services, visual elements and behaviors affect the development of an individual's perception of organization greatly. Similarly, it may be stated that the teacher's image will have visual, behavioral and professional dimensions. Accordingly, it is observed that these dimensions are considered in perceived image studies focusing on various professions (Polat & Tülübaş, 2015; Çınar & Demir, 2009). Visual image includes elements such as the clothes, accessories, color selections, self-grooming (Kestere et al., 2013; Keklik, 2012; Ericksen & Sirgy, 1992), while behavioral image, includes elements such as the teacher's attitudes towards students, their communication skills and body language (Ker-Dinçer, 2000; Bulduklu, 2015). *Professional image* consists of elements such as the class management skills of the teacher, their competency in their fields, and their presentation of the class (Walker, 1965; Coats et al., 1972; DenBrok Brekelmans & Wubbels, 2004)

Describing a general image of teachers based on the opinions of students, it was stated that Generation Y teachers were modern, stylish, enthusiastic in communication and professional skills, but inexperienced; Generation X teachers had a formal style, well-developed communication skills, well-adjusted distance with students, professionally well-equipped, experienced but argumentative; while baby boomer teachers were outmoded, distant, non-communicative, well-equipped in terms of knowledge but unenthusiastic.

References / Kaynaklar

- Akyüz, Y. (1978). Türkiye’de öğretmen’in “öğretmen” ve “meslek” imajı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 11(1), 115-121.
- Bakeman, R., & Gottman, J. M. (1997). *Observing interaction: An introduction to sequential analysis*. Cambridge University Press.
- Bakioğlu, A., & Tokmak, N. (2009). Öğretmenlerin değer yargılarının eğitim süreçlerine etkisinin incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 30,65-83.
- Barak, B., & Schiffman, L. G. (1981). Cognitive age: a nonchronological age variable. *Advances in consumer research*, 8(1), 602-606.
- Barnard, A., McCosker, H., & Gerber, R. (1999). Phenomenography: a qualitative research approach for exploring understanding in health care. *Qualitative Health Research*, 9(2), 212-226.
- Bektaş, F. (2010). Örgütsel İmaj ve Örgüt Kültürü: Öğretmen Adayı Örnekleminde Nedensel Bir Araştırma. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 1, 5-18.
- Bolin, F. (2007). A study of teacher job satisfaction and factors that influence it. *Chinese Education & Society*, 40(5), 47-64.
- Brown, S., Carter, B., Collins, M., Gallerson, C., Giffin, G., Greer, J., ... & Bearfield, D. (2009). Generation Y in the Workplace. *Journal of the Bush School of Government and Public Services*, 1-56.
- Bulduklı, Y. (2015). *İmaj Yönetimi*. Konya: Literatürk Academia Yayınları.
- Byers, P. Y., & Wilcox, J. R. (1991). Focus groups: A qualitative opportunity for researchers. *Journal of Business Communication*, 28(1), 63-78.
- Cameron, J. (2005). Focussing on the focus group. *Qualitative Research Methods in Human Geography*, 116-132.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri*. Desen ve Analiz. (A. Aypay, Çev. Ed.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Coats, W. D., Swierenga, L., & Wickert, J. (1972). Student perceptions of teachers—A factor analytic study. *The Journal of Educational Research*, 65(8), 357-360.
- Codrington, G. (2011, May). Detailed introduction to generational theory in Asia. *To-*

morrow Today, 1-22.

- Çavuşoğlu, B. (2014). Sporda imaj ve sporcu imajı. Güzin Ilıcak Aydınalp (Ed.). *İmaj Üretimi* (235-244). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çetin Aydın, G. & Başol O. (2014). X ve Y Kuşağı: Çalışmanın anlamında bir değişme var mı?. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, Aralık, 1-15.
- Çınar, Ş., & Demir, Y. (2009). Toplumdaki hemşirelik imajı: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 12(2), 24-33.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K., & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 4(1).
- Demiröz, S. (2014). *Öğretmenlerin Örgütsel Vatandaşlık Davranışları, Örgütsel İmaj Algıları ve Öğrenci Başarıları Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- DenBrok, P., Brekelmans, M., & Wubbels, T. (2004). Interpersonal teacher behaviour and student outcomes. *School Effectiveness and School Improvement*, 15(3-4), 407-442.
- Erickson, M. K., & Sirgy, M. J. (1992). Employed females' clothing preference, self-image congruence, and career anchorage. *Journal of Applied Social Psychology*, 22(5), 408-422.
- Fleischner, M. (2007). Marketing to generation X and Y. Retrieved from <http://www.marketingprofs.com/7/fleischner1.asp>, 29.11.2015
- Given, L. M. (Ed.). (2008). Phenomenography. *The Sage Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. Sage Publications, 611-614.
- Goss, J. D., & Leinbach, T. R. (1996). Focus groups as alternative research practice: experience with transmigrants in Indonesia. *Area*, 115-123.
- Gottfredson, L. S. (1981). Circumscription and compromise: A developmental theory of occupational aspirations. *Journal of Counseling Psychology*, 28(6), 545-579.
- Gürsoy, D., Maier, T. A., & Chi, C. G. (2008). Generational differences: An examination of work values and generational gaps in the hospitality workforce. *International Journal of Hospitality Management*, 27(3), 448-458.
- Haeberle, K., Herzberg, J., & Hobbs, T. (2009). Leading the multigenerational work force. A proactive approach will cultivate employee engagement and productivity. *Healthcare Executive*, 24(5), 62.
- Jo, S. H. (2001). Literacy: Constructing meaning through philosophical inquiry. *Analytic Teaching*, 21(1), 44-52.
- Kapoor, C., & Solomon, N. (2011). Understanding and managing generational differences in the workplace. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 3(4), 308-318.
- Karaaslan, S. (2014). *Kuşaklararası farklılıkları örgütler üzerinden anlamak: Bir alan*

- araştırması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keklik, B. (2012). Öğretim üyelerinin dış görünüşlerinin öğrenciler tarafından algılanma biçiminin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(3), 129-141.
- Keleş, H. N. (2011). Y kuşağı çalışanlarının motivasyon profillerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 129-139.
- Ker-Dinçer, M. (2000). *İş Dünyasında Kişisel İmajın Yeri ve Önemi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kestere, I., Wolhuter, C., & Lozano, R. (2013). The visual image of the teacher: a comparative study. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 30, 92-103.
- Kestere, I., & Kalke, B. (2015). The Visual Image of Teachers: A Ten-Country Perspective. *Revista Colombiana de Educación*, 68, 19-40.
- Kirchner, W. K., & Dunnette, M. D. (1954). Attitudes toward older workers. *Personnel psychology*, 7(2), 257-265.
- Lokmanoglu, E. (2015). Halkla ilişkiler bağlamında emniyet teşkilatı üzerine bir uygulama. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 98-111.
- MacIntosh, J. A. (1993). Focus groups in distance nursing education. *Journal of Advanced Nursing*, 18(12), 1981-1985.
- Marton, F. (1981). Phenomenography—describing conceptions of the world around us. *Instructional Science*, 10(2), 177-200.
- Marton, F. (1986). Phenomenography—a research approach to investigating different understandings of reality. *Journal of Thought*, 21(3), 28-49.
- McCrinkle, M., & Wolfinger, E. (2009). *The ABC of XYZ: Understanding the Global Generations*. Australia: McCrinkle Publication,
- Mroczeck, D. K., & Kolarz, C. M. (1998). The effect of age on positive and negative affect: a developmental perspective on happiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(5), 1333.
- Nguyen, N., & LeBlanc, G. (2001). Image and reputation of higher education institutions in students' retention decisions. *International Journal of Educational Management*, 15(6), 303-311.
- Oh, E., & Reeves, T. C. (2014). Generational differences and the integration of technology in learning, instruction, and performance. In *Handbook of Research on Educational Communications and Technology* (pp. 819-828). Springer, New York.
- Oblinger, D., Oblinger, J. L., & Lippincott, J. K. (2005). *Educating the net generation*. Boulder, Colo.: Educause. Retrieved from <http://digitalcommons.brockport.edu/bookshelf/272>. 26.11.2015
- Pennington-Gray, L., & Lane, C. W. (2002). Profiling the silent generation: Preferences for travel. *Journal of Hospitality & Leisure Marketing*, 9(1-2), 73-95.
- Polat, S. (2011). Üniversite öğrencilerine göre Kocaeli Üniversitesi'nin örgütsel imajı

- Organizational image of Kocaeli University for university students. *Education*, 36(160), 105-119.
- Polat, S. & Arslan, Y. (2015). *Örgütsel Yaşamda İmaj. İmaj Geliştirme ve Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Polat, S. & Tülübaş, T. (2015). Üniversite yabancı dil hazırlık sınıfı öğrencilerinin okutman imajına ilişkin algı ve önem düzeyleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), 17-28.
- Puybaraud, M., Russel, S. (2009). Generation Y and the workplace. *Johnson Controls* Retrived from http://www.newwow.net/sites/default/files/GenY_Workplace_NWOW_004-01-20-09.pdf. 01.12.2015.
- Roberts, L. M. (2005). Changing faces: Professional image construction in diverse organizational settings. *Academy Of Management Review*, 30(4), 685-711. DOI:10.5465/AMR.2005.18378873
- Schewe, C. D., & Noble, S. M. (2000). Market segmentation by cohorts: The value and validity of cohorts in America and abroad. *Journal of Marketing Management*, 16(1-3), 129-142.
- Schroer, W.J. (t.y). Generations X,Y, Z and the others.. Retrived from <http://www.socialmarketing.org/newsletter/features/generation1.htm>. 01.12.2015
- Sis-Çelik, A., Pasinlioğlu, T., Kocabeyoğlu, T., & Çetin, S. (2013). Hemşirelik Mesleğinin Toplumdaki İmajının Belirlenmesi. *FN Hemşirelik Dergisi*, 21(3), 147-153.
- Spiro, C. (2006). Generation Y in the workplace. *Defense AT&L*, November-December, 16-19.
- Stennett, R. G., & Thurlow, M. (1958). Cultural symbolism: The age variable. *Journal of Consulting Psychology*, 22(6), 496.
- Stein, A., & Craig, A. (2000, December). The dot. com generation: IT practices & skills of transition students. In *Proceedings of the Australasian conference on computing education* (pp. 220-227). ACM.
- Strauss, W., & Howe, N. (1992). *Generations: The History of America's Future, 1584 to 2069*. USA: Harper Collins.
- Tavşancıl, E. & Aslan, E. (2001). *İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Torun, Y. & Çetin, C. (2015). Örgütsel sizinmin kuşaklar bazında değerlendirilmesi: Kuşaklara göre örgütsel sizinmin hedefinde ne var?. *İş ve İnsan Dergisi*, 2(2), 137-146.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), 543-559.
- US Census Bureau (2006). Selected characteristics of baby boomers 42 to 60 years old in 2006. Retrieved from <https://www.census.gov/population/age/publications/>

files/2006babyboomers.pdf. 28.11.2015.

- Uzoğlu, S. (2001). Kurumsal kimlik, kurumsal kültür ve kurumsal imaj. *Kurgu Dergisi*, 18, 337-353.
- Walker, T. T. (1965). Teacher-image. *Peabody Journal of Education*, 43(1), 40-41.
- Wohlwill, J. F. (1970). The age variable in psychological research. *Psychological Review*, 77(1), 49.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seękin Yayıncılık.
- Yu, H. C., & Miller, P. (2005). Leadership style: The X Generation and Baby Boomers compared in different cultural contexts. *Leadership & Organization Development Journal*, 26(1), 35-50.
- Yüksekbilgili, Z. (2013). Trk tipi y kuşağı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 342-353.
- Zemke, R., Raines, C., & Filipczak, B. (2000). *Generations at Work: Managing The Clash of Veterans, Boomers, Xers, and Nexters in Your Workplace*. New York, NY: Amacom.